

WAGENINGEN UR
For quality of life

Aan de Minister van LNV
voor deze de Directeur van de Directie Agroketens & Visserij
t.a.v. Ir. C.A.C.J. Oomen
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Geachte heer Oomen,

Per brief van 4 september 2009 hebben wij u aangeboden: 'Advies fritesrassen en aardappelrassen met een hoge en een lage stikstofnorm'. Dit advies is op uw verzoek opgesteld door een ad hoc werkgroep onder de verantwoordelijkheid van de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM).

De Nederlandse Aardappel Organisatie (NAO) heeft per brief (d.d. 22 oktober 2009) bezwaar gemaakt op de door CDM voorgestelde classificatie van aardappelrassen naar stikstofnorm, alsmede op de gevolgde procedure en het niet meenemen van chipsrassen bij mogelijke toekenning van een hogere norm.

In reactie heeft u de CDM gevraagd de bezwaren van NAO te beoordelen.

Met genoegen bied ik u hierbij het aanvullende advies aan (zie bijlage "Aanvulling op advies fritesrassen en aardappelrassen met een hoge en een lage stikstofnorm"). Dit advies is wederom opgesteld door de werkgroep die ook het advies van 4 september 2009 heeft opgesteld. De werkgroep bestond uit P. Struik (WU; voorzitter), R. Wustman (PPO), A. Haverkort (PRI), A. van de Velde (DLV Plant), R. Schifffers (DLV Plant) en G. Velthof (Alterra; secretaris).

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met de meeste hoogachting,

Prof.dr.ir. O. Oenema
Commissie van Deskundigen Meststoffenwet
Voorzitter

cc. Gerard Velthof (secretaris CDM)

Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu

DATUM
6 november 2009

ONDERWERP
**Advies Aardappelrassen -
aanvulling**

BIJLAGE(N)
1

ONS KENMERK
09/N&M0105

BEHANDELD DOOR
Jolanda Eimers

DOORKIESNUMMER
(0317) 48 54 71

E-MAIL
jolanda.eimers@wur.nl

**WOT Natuur & Milieu
Postbus 47
6700 AA Wageningen**

BEZOEKADRES
**Gebouwnummer 101
Droevendaalsesteeg 3
6708 PB Wageningen**

TELEFOON
(0317) 48 54 71

FAX
(0317) 41 90 00

KVK
09098104 centraal Gelderland

INTERNET
www.wotnatuurenmilieu.wur.nl

Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu voert haar wettelijke onderzoekstaken uit binnen Stichting DLO van Wageningen UR. De betrouwbare en onafhankelijke uitvoering van deze taken wordt gewaarborgd door het WOT-statuuat.

Drs. P.J.A. Soons, LNV-AKV, Postbus 20401, 2500 EK Den Haag

WOT Natuur & Milieu

DATUM
6 november 2009

ONS KENMERK
09/N&M0105

PAGINA
2 van 2

Aanvulling op advies fritesrassen en aardappelrassen met een hoge en een lage stikstofnorm

Commissie Deskundigen Meststoffenwet, 5 november 2009

Inleiding

In de meststoffenwet wordt bij de stikstofgebruiksnormen van consumptieaardappelen en pootaardappelen een onderscheid gemaakt naar ras (rassen met een hoge, overige en lage stikstofnorm).

In het Vierde Actieprogramma in het kader van de Nitraatrichtlijn is opgenomen dat de stikstofgift van fritesaardappelen op kleigrond met 30 kg N per ha mag worden verhoogd, indien de opbrengst hoger is dan 50 ton per ha. Deze norm zal worden opgenomen in de meststoffenwet en is in overeenstemming met de motie Koopmans-Cramer (Kamerstukken II, 2008-2009 28385, nr. 124), waarin de regering gevraagd wordt om een systeem van flexibele gebruiksnormen voor stikstof te bevorderen.

Het ministerie van LNV heeft in juni 2009 aan de Commissie van Deskundigen Meststoffenwet (CDM) gevraagd te adviseren over de volgende onderwerpen:

- i) welke rassen mogen als fritesrassen worden aangemerkt?
- ii) een beoordeling van de classificatie van aardappelrassen in een groep met een hoge stikstofnorm, een groep met een standaardnorm en een groep met een lage stikstofnorm, zoals gedefinieerd in het tabellenboek van Dienst Regelingen (bijlage 1); en
- iii) de arealen van de verschillende aardappelrassen in Nederland.

De CDM heeft het advies op 4 september jl. opgeleverd: (<http://library.wur.nl/WebQuery/edepot/direct/11499> met als bijlage <http://library.wur.nl/WebQuery/edepot/direct/11500>).

Het ministerie van LNV heeft het advies van de CDM overgenomen en op 14 september 2009 zijn de tabellen met aardappelrassen met een hoge en lage stikstofgebruiksnorm in de Staatcourant gepubliceerd (ontwerpregeling tot wijziging van de uitvoeringsregeling Meststoffenwet).

De Nederlandse Aardappel Organisatie (NAO) heeft via een brief (d.d. 22 oktober 2009) bezwaar gemaakt op de voorgestelde classificatie van aardappelrassen naar stikstofnorm, alsmede op de gevolgde procedure en het niet meenemen van chipsrassen bij mogelijke toekenning van een hogere norm.

Daarnaast heeft NAO per brief (d.d. 23 oktober 2009) aangegeven dat een deel van de aardappelrassen niet of nauwelijks meer worden geteeld.

LTO heeft LNV verzocht om de rassen Marlen en Zorba op te nemen in de lijst met rassen met een hoge norm.

Het ministerie van LNV heeft CDM gevraagd om de door NAO en LTO voorgestelde aanpassingen te beoordelen.

Aanpak

De werkgroep die het CDM-advies van 4 september heeft opgesteld, heeft de verzoeken van NAO en LTO beoordeeld.

De werkgroep bestond uit P. Struik (WU; voorzitter), R. Wustman (PPO), A. Haverkort (PRI), A. van de Velde (DLV Plant), R. Schifflers (DLV Plant) en G. Velthof (Alterra; secretaris).

De werkgroep heeft NAO verzocht om gegevens te leveren ter onderbouwing van de door hun voorgestelde aanpassingen. Hierop heeft NAO informatie verzameld bij verschillende aardappelhandelshuizen en deze informatie aan de CDM-werkgroep beschikbaar gesteld.

De CDM-werkgroep constateert dat het bezwaar van NAO betrekking heeft op relatief nieuwe rassen of rassen met een beperkt areaal, maar dat NAO geen aanpassingen voorstelt bij de aardappelrassen met een groot areaal in Nederland.

De door NAO verstrekte informatie betreft informatiebladen voor een groot aantal aardappelrassen met gegevens over eigenschappen van het ras, teeltadviezen en bemestingsadviezen. Er wordt geen wetenschappelijke onderbouwing gegeven van de in de informatiebladen geadviseerde stikstofbemesting. Verder zijn veel van de door NAO vermelde rassen relatief nieuw, waardoor er weinig praktijkervaringen zijn met deze rassen.

De CDM-werkgroep heeft daarom de stikstofbehoefte van alle door NAO gegeven rassen beoordeeld op basis van het criterium vroegrijpheid. Dit criterium is ook gebruik bij het opstellen van het advies van 4 september j.l.

De volgende criteria zijn gehanteerd:

- Rassen met een laag cijfer voor vroegrijpheid (3 - 5; de late rassen) vallen in de klasse met een lage stikstofnorm. Deze rassen hebben weliswaar de potentie om de extra stikstof op te nemen, maar zullen deze extra stikstof onvoldoende in extra opbrengst kunnen omzetten. Een (te) hoge stikstofgift kan er toe laten dat de knolvorming (te) laat begint. Daarnaast kunnen late rassen veel stikstof opnemen laat in het seizoen, een periode waarin de stikstofmineralisatie in de bodem relatief hoog is. De noodzaak en uitbating van extra stikstof zal daardoor gering zijn bij de late rassen.
- Rassen met een gemiddeld cijfer voor vroegrijpheid (5,5 – 7) vallen deels in de categorie “overige norm” en deels in de categorie “hoge norm”. Op basis van praktijkervaring is nagegaan welke gewassen een standaard of hoge stikstofbehoefte hebben.
- Rassen met een hoog cijfer voor vroegrijpheid (7,5 – 9; de vroege rassen) vallen deels in de categorie “overige norm” en deels in de categorie “hoge norm”. Vroege rassen nemen in het algemeen minder stikstof op dan late rassen, vanwege hun geringere loofontwikkeling en lagere opbrengsten. Extra stikstof kan bij vroege rassen echter wel een positief effect op de opbrengst hebben, juist vanwege het effect op de loofontwikkeling, mits de stikstof efficiënt benut wordt. Ook dan dient de stikstofgift echter niet hoger te zijn dan standaard. Naast de vroegrijpheid bepalen rasspecifieke eigenschappen de stikstofbehoefte. Op basis van praktijkervaring is nagegaan welke gewassen een gemiddelde of hoge stikstofbehoefte hebben.

De CDM-werkgroep is bij de beoordeling van de stikstofbehoefte ervan uitgegaan dat de benutting van de toegediende stikstof zo hoog mogelijk moet zijn. Dit leidt immers tot het laagste risico op nitraatuitspoeling. Dit uitgangspunt is gebaseerd op het LNV-beleid waarin gestreefd wordt naar zo laag mogelijke nitraatuitspoeling. Stikstofbemesting kan namelijk ook worden gebruikt om de groeiperiode van een aardappelgewas te verlengen (met name van de zeer vroege rassen), maar extra bemesting die tot doel heeft de groeiperiode te

verlengen, leidt in het algemeen tot een lage stikstofbenutting en hoger risico op nitraatuitspoeling.

De door de CDM-werkgroep gebruikte vroegheidscijfers zijn verkregen via Plantum NL, de brancheorganisatie voor het bedrijfsleven dat actief is in de sector plantaardig uitgangsmateriaal.

Deze lijst is gepubliceerd op 25-09-2009:

http://www.plantum.nl/cgoaardappelen/PDF/CGO_publicatie_2009GH_2009-09-25.pdf.

Voor rassen waarvan Plantum NL geen vroegheidscijfer geeft, is het vroegheidscijfer afgeleid uit de door NAO gegeven informatiebladen.

Resultaten

In tabel 1 wordt een beoordeling gegeven van de door NAO aangegeven rassen. Op basis van het vroegheidscijfer is beoordeeld of de rassen in de categorie lage, hoge of overige stikstofgebruiksnorm vallen. Tevens is het areaal pootaardappelen per ras aangegeven.

Het valt de werkgroep op dat er in deze lijst veel rassen zijn met een klein areaal pootgoed. NAO heeft ook in de brief van 23 oktober aangegeven dat een deel van de in het CDM-advies van 4 september weergegeven rassen niet of nauwelijks meer worden geteeld.

De werkgroep stelt daarom voor om de aardappelrassen met een klein areaal niet op te nemen in de groep met hoge of lage stikstofgebruiksnorm; voor deze rassen geldt de overige stikstofgebruiksnorm.

Voorheen had de Nederlandse Rassenlijst een overzicht van aardappelrassen, waarbij bij consumptieaardappelen alleen rassen werden opgenomen met minimaal 50 ha pootgoed in Nederland. Naar analogie daarvan adviseert de werkgroep om in de categorie met hoge of lage stikstofgebruiksnorm alleen rassen op te nemen met een areaal van minimaal 50 ha pootgoed.

De rassen in tabel 1 zijn geselecteerd op areaal pootaardappelen; de rassen met minder dan 50 ha pootgoed zijn niet meegenomen in het advies.

Als het criterium van 50 ha pootgoed wordt toegepast op de tabel uit het advies van 4 september, dan valt een groot deel van de rassen weg (zie tabellen 2 en 3). Ook NAO heeft in de brief van 23 oktober jl. geconstateerd dat veel rassen uit het CDM-advies van 4 september niet of nauwelijks meer worden geteeld en stelde voor een aantal rassen niet in de tabellen op te nemen.

In tabellen 4 en 5 staan de uiteindelijke indelingen van respectievelijk consumptie- en pootgoedaardappelrassen met een hoge of lage stikstofgebruiksnorm. Deze tabel is een combinatie van de tabellen 1, 2 en 3 met rassen met meer dan 50 ha pootgoed.

De CDM –werkgroep wijst er op dat de arealen van aardappelrassen in de loop van de tijd kunnen veranderen. In bijlage 1 staat een indeling van alle rassen naar stikstofgebruiksnorm, zonder selectie naar areaal. Deze lijst zou gebruikt kunnen worden om in de toekomst na te gaan of tabellen 4 en 5 aanpassingen behoeven.

Advies

In tabellen 4 en 5 staan de indelingen van respectievelijk consumptie- en pootgoedaardappelrassen gegeven naar categorieën met een hoge of lage stikstofgebruiksnorm. Het betreffen rassen met minimaal 50 ha pootgoed.

Tabel 1. Beoordeling van door NAO opgegeven aardappelrassen naar stikstofnorm. Er is een onderscheid gemaakt van gewassen met areaal pootgoed van meer en minder dan 50 ha pootgoed.

Ras	Teeltdoel	Vroegrijpheid Plantum NL (1)	Rijptijd vermeld in door NAO verstrek informatie bladen van handelshuizen	Stikstofnorm Advies CDM (3)	Areaal pootgoed ha (2)
Rassen met pootgoed areaal > 50 ha					
Innovator	frites	7.5	midden vroeg	hoog	1372
Lady Rosetta	chips	*	7	hoog	596
Lady Rosetta	pootgoed	7.3	7	hoog	596
Red Scarlett	consumptie	*	vroeg	overig	453
Seresta	pootgoed zetmeel	5-5,7	5	overig	418
Vivaldi	consumptie	*	midden vroeg	overig	382
Lady Claire	chips	*	7.5	overig	362
Lady Claire	pootgoed	*	7.5	overig	362
Jaerla	consumptie	8.5	vroeg	hoog	344
Liseta	consumptie	7.5	vroeg	hoog	309
Annabelle	consumptie	*		hoog	296
Adora	consumptie	8.5	vroeg	hoog	242
Adora	pootgoed	8.5	vroeg	hoog	242
Santana	frites	6	midden vroeg	overig	232
Santana	pootgoed	6	midden vroeg	overig	232
Felsina	consumptie	7	midden vroeg	hoog	222
Bartina	consumptie	*	laat	laag	207
Bartina	pootgoed	*	laat	laag	207
Primura	pootgoed	8.5		hoog	191
LadyOlympia	frites	*	6.5	hoog	179
LadyOlympia	pootgoed	*	6.5	hoog	179
Draga	consumptie	7	midden vroeg	hoog	152
Berber	consumptie	8		overig	142
Courage	chips	*	midden vroeg	hoog	140
Inova	consumptie	8.5	vroeg	hoog	121
Inova	pootgoed	8.5	vroeg	hoog	121
Zorba	consumptie	*	vroeg	hoog	120
Mozart	consumptie	*	midden laat	laag	95
Mozart	pootgoed	*	midden laat	laag	95
Carlita	consumptie	*	midden vroeg	hoog	62
Volumia	consumptie	*	vroeg	overig	52

Tabel 1. Vervolg

Ras	Teeltdoel	Vroegrijpheid Plantum NL (1)	Rijptijd vermeld in door NAO verstrek informatie bladen van handelshuizen	Stikstofnorm Advies CDM	Areaal pootgoed ha (2)
Rassen met pootgoed areaal < 50 ha					
Saline	consumptie	8	vroeg	overig	42
Everest	pootgoed	*	vroeg	laag	42
Voyager	consumptie	5.5	midden laat	overig	40
Voyager	pootgoed	5.5	midden laat	laag	40
Rodeo	consumptie	*	laat	laag	36
Rodeo	pootgoed	*	laat	laag	36
Orinana	pootgoed	*	zeer vroeg	hoog	36
Biogold	consumptie/frites	7.5		overig	33
Biogold	pootgoed	7.5	zeer vroeg	overig	33
Sifra	consumptie	5.5	laat	overig	31
Sifra	pootgoed	5.5	laat	laag	31
Marlen	chips	5.5	6	hoog	31
Dolce Vita	pootgoed	*		laag	26
Arcade	consumptie	*		overig	25
Simply Red	pootgoed	4.5	laat	laag	21
Chopin	consumptie	7.5	midden vroeg	overig	18
Satellite	Chips	8	midden vroeg	hoog	18
Satellite	pootgoed	8	midden vroeg	hoog	18
Ingrid	consumptie	8.2	vroeg	overig	17
VR 808	Chips	6.4	midden vroeg	hoog	16
Gloria	pootgoed	*		overig	14
Remarka	consumptie	5	midden laat	laag	12
Lady Amarilla	frites/chips	7.3	7.5	overig	9
Lady Blanca	frites	*	7.8	hoog	9
Lady Amarilla	pootgoed	7.3	7.5	overig	9
Lady Blanca	pootgoed	*	7.8	overig	9
Lindita	consumptie	6.3		overig	8
Spirit	consumptie	*	midden laat	laag	5
Spirit	pootgoed	*	laat	laag	5
Saphire	pootgoed	4.5	laat	laag	3
Maradonna	pootgoed	4.5	laat	laag	1
Perline	consumptie	*	vroeg	overig	?
Perline	pootgoed	*	vroeg	overig	?

Toelichting

1) Bron: CGO publicatie 25-9-2009 Gewasgroep aardappel, Plantum NL

2) Bron: Stichting Nederlandse Algemene Keuringsdienst voor Zaaizaad en Pootgoed van Landbouwgewassen (NAK), oogst 2009 (3 juni 2009)

* ras staat niet vermeld in Plantum lijst

Tabel 2. Consumptieaardappelrassen met een hoge en een lage stikstof norm uit het CDM-advies van 4 september. De rassen met een areaal pootgoed van minder dan 50 ha zijn doorgestreept.

Consumptieaardappelrassen met een hoge stikstof norm	Consumptieaardappelrassen met een lage stikstof norm
Bintje	Agria
Felsina	Alpha
Fontane	Allure
Innovator	Aprilia
Lady Olympia	Asterix
Lady Rosetta	Aziza
Maritiema	Ballys
Miranda	Baraka
Ramos	Caesar
Redstar	Dore
Sante	Eigenheimer
Victoria	El Pase
	Futura
	Gloria
	Irene
	Maradonna
	Markies
	Milva
	Minerva
	Mondial
	Morene
	Producent
	Remarka
	Safari
	Saphire
	Simply Red
	Terra Gold
	Ukama
	Vision

Tabel 3. Pootaardappelrassen met een hoge en een lage stikstof norm uit het CDM-advies van 4 september. De rassen met een areaal pootgoed van minder dan 50 ha zijn doorgestreept.

Pootaardappelrassen met een hoge stikstof norm	Pootaardappelrassen met een lage stikstof norm
<p>Agata Annabelle Arinda Berber Binella Climax Donald Elisabeth Fontane Gloria Jaerla Junior Leyla Linzer-Delikatess Miriam Premiere Prior Rikea Romano Sirco Sirtoma Sofia (AR 93-272) Tresor Ukama</p>	<p>Arcade Astarte Asterix Baraka Diamant Elles Elvira Florijn Kardal Karnico Mondial Morene Picasso Remarka Resonant Van Gogh Vebesta Vento</p>

Tabel 4. Consumptieaardappelrassen met een hoge en een lage stikstof norm.

Consumptieaardappelrassen met een hoge stikstof norm	Consumptieaardappelrassen met een lage stikstof norm
Annabelle Adora Bintje Carlita Courage Draga Felsina Fontane Inova Innovator Jaerla Lady Olympia Lady Rosetta Liseta Maritiema Miranda Ramos Sante Victoria Zorba	Agria Allure Asterix Baraka Bartina Caesar Dore Irene Markies Milva Mondial Mozart

Tabel 5. Pootaardappelrassen met een hoge en een lage stikstof norm.

Pootaardappelrassen met een hoge stikstof norm	Pootaardappelrassen met een lage stikstof norm
Adora Agata Annabel Arinda Berber Binella Donald Fontana Inova Jaerla Lady Olympia Lady Rosetta Premiere Primura Romano	Asterix Baraka Bartina Diamant Mondial Mozart Picasso

Bijlage 1 Grosslijsten van consumptie-, en pootaardappelrassen met een hoge en een lage stikstofnorm. De tabellen bevatten ook aardappelrassen die nu niet of nauwelijks (minder dan 50 ha pootgoed) worden geteeld.

Consumptieaardappelrassen met een hoge en een lage stikstof norm, inclusief rassen die nu niet of nauwelijks (minder dan 50 ha pootgoed) worden geteeld.

Consumptieaardappelrassen met een hoge stikstof norm	Consumptieaardappelrassen met een lage stikstof norm
Adora	Agria
Annabelle	Allure
Bintje	Alpha
Carlita	Aprilia
Courage	Asterix
Draga	Aziza
Felsina	Ballys
Fontane	Baraka
Innovator	Bartina
Inova	Caesar
Jaerla	Dore
Lady Blanca	Eigenheimer
Lady Olympia	El Paso
Lady Rosetta	Futura
Liseta	Gloria
Maritiema	Irene
Marlen	Maradonna
Miranda	Markies
Ramos	Milva
Redstar	Minerva
Sante	Mondial
Satellite	Morene
Victoria	Mozart
VR 808	Producent
Zorba	Remarka
	Rodeo
	Safari
	Saphire
	Simply Red
	Spirit
	Terra Gold
	Ukama
	Vision

Pootaardappelrassen met een hoge en een lage stikstof norm, inclusief rassen die nu niet of nauwelijks (minder dan 50 ha pootgoed) worden geteeld.

Pootaardappelrassen met een hoge stikstof norm	Pootaardappelrassen met een lage stikstof norm
Adora Agata Annabelle Arinda Berber Binella Climax Donald Elisabeth Fontane Gloria Inova Jaerla Junior Lady Rosetta Lady Olympia Leyla Linzer Delikatess Miriam Orinana Premiere Primura Prior Rikea Romano Satellite Sirco Sirtema Sofia (AR 93-272) Tresor Ukama	Arcade Astarte Asterix Baraka Bartina Diamant Dolce Vita Elles Elvira Everest Florijn Kardal Karnico Maradonna Mondial Morene Mozart Picasso Remarka Resonant Rodeo Sapphire Sifra Simply Red Spirit Van Gogh Vebesta Vento Voyager